

Esad Naib'in (Zamanın Eli, Armağan, Keşköl Ve Yapraklar) Adlı Eserlerinde Vatan Ve Vatanseverlik

Assistant Lecturer: Ghufran Hatem Abd Ali

University of Baghdad/College of Languages/Department of Turkish Language

Phone Number: 07715209825

E-mail: ghufran.h@colang.uobaghdad.edu.iq

**الوطن و حب الوطن في الاعمال الموسومة
(يد الزمان، الهدية، كشكول و الاوراق)
للشاعر أسعد نائب**

م.م. غفران حاتم عبد علي

جامعة بغداد/ كلية اللغات/ قسم اللغة التركية

رقم الهاتف: 07715209825

البريد الإلكتروني: ghufran.h@colang.uobaghdad.edu.iq

Özet

Bu çalışmada Irak Türkmen şairi Esad Naib'in vatan sevgisi üzerine durulmuştur. Çağdaş edebiyatın en önemli edebi ürünleri arasında sayılan ve Irak Türkmen edebiyatının zenginleşmesine büyük katkıda bulunan (*Zamanın eli, Armağan, Yapraklar, Keşkül*) adlı eserlerindeki şiirleri inceleyerek gerçekleştirmektedir. Hayatı boyunca öğretmenlik yapan ve farklı okullarda müdürlük ve ilkokul öğrencilerine ders veren Esad Naib, yeni nesiller arasında vatanseverliği yetiştirme sorumluluğunu üstlenmiş ve bu sevgiyi yazdığı şiirlerine yansıtmıştır. Memleketinin güzelliğinin yanı sıra Türkmen folklorunu, gelenek ve göreneklerini eserlerde anlatarak öğrencilerine tanıtmaya büyük önem vermiştir. Şiirlerinde yeni nesillere, hiçbir siyasi ve ırk ayrımı olmaksızın, sevgi dolu ve birlik içinde bir millet olarak vatanlarında yaşama çağrısında bulunmuştur. Naib, hayatı boyunca vatan ve millet sevgisini yüreğinde taşımış. Şairin vatanına ve milletine olan sevgisi oldukça samimi ve derindir. Bu nedenle şair, memleketinin ve özellikle Kerkük şehrinin güzelliklerini her fırsatta anlatmayı kendine görev olarak bilmiştir. Şairin vatan sevgisini ortaya koymak için, yayımlanmış eserlerindeki kaleme aldığı şiirleri ve henüz yayımlanmamış, el yazısı olarak tespit edebildiğimiz *Kaşkül* adlı eserindeki gibi şiirleri olmak üzere pek çok kaynağa başvurulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Armağan, Esad Naib, Edebiyat, Irak Türkmen Edebiyatı, Keşkül, Şiir, vatan sevgisi, Yapraklar, Zamanın eli.

Giriş

Vatan sevgisinin kavramını incelendiğinde, insanın toprakla olan bağının kendisini doğuran annesiyle olan bağına benzediğini görürünüz. Dolayısıyla bu toprak onun varlığının bir parçası haline gelir, onun uğruna kendini feda etmeye hazırdır ve buna vatanseverlik denir. Bu kavram, Arap edebiyatında olduğu gibi tüm dünya edebiyatlarında da mevcuttur. Bu kavramın düzyazıdan ziyade şiirde daha belirgin hale geldiğini, özellikle de uzun süre yurtlarından ayrılmak zorunda kalan şairlerin şiirlerinde çoğunlukla vatanı ve vatan sevgisini anlattığını görülebilmektedir. Yıllar geçtikçe bu sevgi yoğunlaşarak büyümüş ve böylece kuşaktan kuşağa aktararak günümüze kadar ulaşan, şairlerin vatan sevgisini ve özlemini içeren şiirler söylenmiştir. Bu çağda, kültürel miraslarını yeni nesillere aktarmaya çalışmanın yanı sıra, birçok şairin vatanseverliklerini ifade eden şiirler yazdığını ve vatanlarına dair olumlu bir imaj sergilemeye istekli olduklarını görülmektedir. Bununla birlikte halkın topraklarını ve namusunu savunmak için vatanseverlik ruhunu uyandırmaya çalıştıkları çok sayıda vatansever şiirleri de bulunmaktadır.

Bu bağlamda (vatan ve sevgi) kavramlarını kısaca ve kapsamlı bir şekilde özetlemenin yararlı olacağı kanaatindeyiz.

Vatan: İnsanın yaşadığı ve büyüdüğü, atalarından miras aldığı ve tarihsel olarak bağlı olduğu topraklardır. Besin, içecek, giyecek ve barınak gibi hayati ihtiyaçları sağlayan kaynaktır. Vatan, bir milletin gelenek ve görenek, örf ve inançlarını pekiştirerek karakterinin şekillenmesine katkıda bulunduğu de söylenebilir. Buna ek olarak, su, hava ve sıcaklık bir bölgenin sakinlerine benzer özellikler de kazandırabilmektedir. Aynı zamanda Vatan, arazinin belirli bir bölgesinde menfaatlerini gerçekleştirmek için yüzyıllar boyunca insanların uyumlu gruplar halinde yaşadığı, arazinin bir parçasını oluşturan coğrafi özelliklere sahip somut bir gerçeklik olarak da tanımlanmaktadır. Dolayısıyla insan kendisini koruyan,

savunan, önemseyen ve çeşitli hizmetler sunan bir vatan olmadan yaşayamazdır (Hakim, 2021).

Vatan anılarının her köşeye, her toprak zerresine mühür gibi işlendiği bu coğrafyada, her bireyin alın teri ve gözünün nuru vardır. İnsanlığın tarih bilincinin artması sonucu ortaya çıkan millet kavramıyla birlikte, o milleti oluşturan insanlar için de bir vatan kavramı ortaya çıkmaktadır. Yaşadığımız coğrafyadaki tüm kavramların vatan kavramıyla örtüşen bir değeri olduğu için, vatanın sesi, kokusu ve birliği atalarımızın mezarlarında, gelecekte doğacak çocukların beşiklerinde, insan kulağının ilk kez aşına olduğu ana dilinin seslerinde, ağaç dallarındaki çiçeklerde, esen rüzgârda, akan suda hissedilmektedir (Sütçü, 2020).

Sevgi: Güçlü bir etkiye sahip olumlu duygusal ve zihinsel hislerdir, bu hisler en üstün ahlak değerlerinden en basit iyi günlük alışkanlıklara kadar çeşitlilik gösterir. Bu duyguların farklılığına ve çeşitliliğine örnek olarak anne sevgisinin eş sevgisinden farklı olması, her ikisinin de yemek sevgisinden farklı olması gösterilebilir.

Sevgiyi daha kapsamlı tanımlanabilecek olursa, güçlü duygusal bir bağlantı ve karşı tarafa ilgi duyma hissi anlamına gelir. Sevgi bazen, iyilik yapmanın, fedakarlık etmenin, başkalarının mutluluğuna özen göstermenin ve Kamu yararının sağlanması üzerine çalışmakla temsil edilen insani faziletleri olarak ifade eder. Aynı zamanda diğer insanlarla, hayvanlarla ve hatta kişinin kendisiyle olan duygusal etkileşim olarak da tanımlanabilir (Hakim, 2021).

İnsan toplumları bu temel etken olmadan varlığını sürdüremez, çünkü doğaya ve ilahi metoda aykırı olarak menfaat ve çıkarların yönettiği bir ormana dönüşecektir. Buna ilave olarak, psikoloji teorileri, sevginin insan hayatındaki önemini ve bunun vazgeçilmez insani bir ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadır. Bir kişinin kaygı, kaybetme

korkusu ve depresyonla temsil edilen psikolojik sorunlarına karşı koruyucu bir kalkan görevi gördüğü için psikolojik dengeye ulaşmanın yolu olarak da bilinmektedir.

Vatan sevgisi: Kuşkusuz, çevre ve mekân her insanın düşüncelerini ve kelime hazinesini etkiler. İnsanlar doğdukları ve büyüdükları toprakları severler. Mekân, insanın ruhuyla bağlantılıdır ve her yazarın eserleri doğduğu yerin özelliklerinin göstergesidir. Dolayısıyla mekân, yazarın ruhunun ve bedeninin ayrılmaz bir parçasıdır. Vatan sevgisi her insanın doğasında vardır. Çölde bir kumsal olsa bile insan her zaman o topraklara ait olma duygusunu hissetmektedir. Memleketinde belâlara, felaketlere maruz kalmasına rağmen yine de onu sevmeye devam edecektir. İnsan yurdunu terk etmek zorunda kalsa bile, doğup büyüdüğü vatanına olan özlemi ruhunda ve vicdanında kalacaktır. Vatan; aileyi, ataları, dostları, sevgiyi ve unutulmaz anıları barındırır.

Vatan sevgisi, insan ruhunun doğasında var olan bir içgüdüdür, bazı yazarlar ister manzum ister düzyazı yazıları aracılığıyla insanların ruhlarında bu duyguyu geliştirmeye çalışırlar. Bir yazar, vatanına olan sevgisini güçlendirmek için vatanından uzaklaşmış bir insanda nostalji duygusu uyandırabilir. Bununla birlikte, coşkulu şiirleriyle, saldırı ya da saldırgan sözlerle maruz kaldığında topraklarını savunmak için halk arasında o topraklara ait olma duygusu uyandırmayı da başarabilir. Neticede, vatanseverlik her millette var olan bir duygudur ve vatan sevgisi bir kişinin milletine ve toprağına bağlılığı demektir.

Edebi eserlerinde vatan temasına değinen yazar ve şairlerin hayatında yaşadıkları farklı olaylar, vatan kavramına yaklaşımlarında önemli bir faktör olabilmektedir. Kişinin doğduğu yerden uzak bir yerde çalışması, uzak diyarlara sürgün edilmesi, savaş cephesinde asker olması veya bu tür durumlara tanık olan birinin etkisi altında kalması, bütün bu ciddi durumlar şairin vatan sevgisi konusunu seçmesinde büyük bir rol oynayabilmektedir (Sütçü, 2020).

Çağdaş şairlerinden ve edebiyatta yenilenme hareketinin destekçisi olan Esad Naib, ele aldığı vatan sevgisi kavramını gelecek nesillerin ruhlarına büyütmeye ve şiiriyle vatanın parlak bir imajını yansıtmaya çalışan Iraklı şairlerden biridir. Şiir yeteneğini çevresindeki çeşitli etkenlere göre geliştirmiştir. Bunu ilk olarak Kerkük gazetesindeki yayınlanan şiirlerinde uygulamış gibi görünse de aslında Cumhuriyet döneminde yaptığı yeniliklerle yeni bir yön göstermiştir. Buna şiirin yazılış biçiminde bir devrim yarattığı da söylenebilir. Aruz ölçüsüyle yazdığı şiirlerinde özen göstermiş, okuyucular bu şiirlerin aruz ölçüsüyle yazıldığını farkında olmayacak kadar sâde bir dil ve basit bir üslupla yazmıştır. Naib'in eserlerinde çok fazla Osmanlıca terkipleri kullanmamaya pek dikkat ettiği görülmüştür. Bu nedenle önceki şiirlerini yayımlarken, yeni neslin anlayıp ezberleyebilmesi ve birbirlerine aktarabilmesi amacıyla şiirlerinde bazı değişiklikler yapmıştır (Shafeay, 2021).

Naib'in şiirlerindeki canlı tasvirlerle bakıldığında, onun lirik ve pastoral bir şair olduğunu kolayca anlaşılabılır. Ayrıca Naib'in şiirleri karamsarlık ve umutsuzluktan ziyade yaşama sevinciyle ve insanın duygularına dokunabilen mısralarla doludur. Bütün bunlar şairimizin zarif ve nazik üslubunun yanı sıra anlatım gücünü göstermektedir. Tekrarlardan uzak vatansever şiirler yazmaya gayret eden şairimiz, ülkesinin toprağının her zerresine duyduğu büyük sevgiyi şiirlerinde dile getirdiğini görülmüştür. Ancak Naib, vatanına olan sevgisini yansıtmak için devrim niteliğinde şiirler yazmayı gerekli görmemiştir. Bunun yerine, vatanın güzelliğini, doğasını ve onun eşsiz kültür mirasını anlatan şiirler yazmıştır (age, 2021). Şiirleri zarif, eğlenceli, anlaşılması kolay olup, mısralarında olumluluk ve sevgi barındırır.

Naib'in çok sevdiği ve takdir ettiği Tevfik Fikret, Yahya Kemal Beyatlı, Orhan Seyfi ve Faruk Nafiz gibi Türk şairlerinin şiirlerinden etkilenmesi, şiir konularını seçmesinde ve yazım tarzını belirlemesinde büyük rol oynamıştır. Çağdaş Irak Türkmen edebiyatının önemli şairlerinden biri olan Esad Naib, eserlerinde vatan

kavramını geniş ölçüde işlemiştir. Bu araştırmada Naib'in şiirlerini (vatanseverlik) kavramını ifade ederken kullandığı içerik açısından ele alınmaktadır.

Esad Naib'in Eserlerinde Vatanseverlik

Esad Naib'in edebi eserlerini incelediğimizde, Naib'in şiirlerinde milli temalara yer verdiğini kolayca fark edilebilir. Ancak diğer Iraklı Türkmen şairlerin aksine vatan hasreti, özlem, yüceltme, övgü ve gazel içerikli şiirler yazarak vatanına olan sevgisini dile getirmiştir. Aynı zamanda öğretmenlik mesleğini ülkenin gelenek, görenek ve milletin kültürünü genç nesillere yaymanın bir vâsıta olarak da görmüştür. Şair, şiirlerinde her zaman Türkmen kimliğiyle gurur duymuştur. Bu durum öncelikle onun vatan sevgisini ve Türkmen milletine mensubiyetini anlatan şiirlerinde, daha sonra manzum ve mensur yazılarını Türkmen kardeşlerine ve öğrencilerine armağan etmesiyle ortaya çıkmıştır.

Çalışmamıza konu olan Naib'in eserlerinde yer alan şiirler üç bölüm halinde düzenlenmiştir. Bu bölümlerin başlıkları ve içerdikleri şiirler aşağıda verilmektedir.

sayı	Bölümler	Bölümlerin içerdiği şiirler	Eser adı	sayfa
1	Irak ve Irak'ın şehirleri ile ilgili şiirler	<i>Şanlı Vatan-Irak</i>	Armağan	8
			Zamanın Eli	7
		<i>Dünya Cenneti Irak</i>	Yapraklar	47
		<i>Sığınak-Kerkük</i>	Yapraklar	16
		<i>Çemçemal</i>	Yapraklar	18
2	Irak'ın doğasının güzelliği ile ilgili şiirler	<i>Bahar Şarkısı</i>	Zamanın Eli	23
		<i>Mevsimler</i>	Zamanın Eli	56
		<i>Bahar Masalı</i>	Yapraklar	54
		<i>Dicle</i>	Zamanın Eli	32
		<i>Bağçamız</i>	Armağan	72
		<i>Kelebek</i>	Yapraklar	22
		<i>Yaz Eyleyelim</i>	Keşkül ⁽¹⁾	8
		<i>Mevsimlerden Özetler</i>	Yapraklar	26
3	Irak'ın kültür mirası ve Folkloru ile ilgili şiirler	<i>Gördüklerim</i>	Armağan	9
		<i>Beşiktaş Fıkraları</i>	Armağan	16
		<i>La Fontaine Ve Benzeri Hikayeler</i>	Armağan	22
		<i>Nasreddin Hoca Fıkralarından Seçmeler</i>	Armağan	37
		<i>Bilmeceler</i>	Armağan	53
		<i>Akrostişler</i>	Armağan	62
		<i>Kerkük Nüktelerinden Seçmeler</i>	Armağan	63
		<i>Çarşamba Sûru</i>	Yapraklar	56
		<i>Fıtnat Hanımı Başlama</i>	Yapraklar	88
		<i>Folklorlardan Bir Parça</i>	Yapraklar	140
		<i>Dârü's-Sıla</i>	Keşkül	55
		<i>Soy Dâstanı</i>	Keşkül	65
		<i>Kerkük'te Ramazan</i>	Keşkül	61
		<i>Köy ve Köylümüz</i>	Keşkül	52
		<i>Gençlik Masalı</i>	Keşkül	48

1- Daha önce belirtildiği üzere, Keşkül eseri temin edebildiğimiz basılmamış, el yazması şeklinde ortaya koyulan bir şiir koleksiyonudur. bu manzume hakkında geniş bilgi için bk; Shafeay,G.H. Iraklı Türkmen Şair Es'ad Nâ'ib'in Armağan ve Keşkül Adlı Eserleri (İnceleme-Metin), Yayınlanmamış Master Tezi , Konya, 2021.)

Şairin gururla kaleme aldığı *Şanlı Vatan-Irak ve Dünya Cenneti Irak* şiirlerinden birer parç aşağıda verilmiştir.

Şanlı Vatan-Irak

“Benim güzel vatanım

Fedâdır sana cânım

Tatlı su, güzel hava

Sendedir derde deva

Ne mutludur o kimse

Bu yurdun yavrusuysa

Dünyâda böyle yer yok

İçinde servetler çok” (Shafeay, 2021)

Naib’in bu manzumesinde ülkesine olan sevgisini, ülkesinin güzelliklerini ve eşsizliğini dile getirmiştir. Şiirlerin ana teması şairin ülkesine olan sevgisidir. Şair, bu şiirde yaşadığı ülkenin güzelliklerini ve ona olan hayranlığını anlaşılır ve bütün bunları açık bir dille anlatmıştır. Ülkesine son derece bağlı olduğu görülen şair, herkesin ülkesine gelip Irak’ın kültürünü, tarihi yerlerini ve doğanın güzelliklerini görmesini istemiştir. Irak topraklarının bolluk ve bereketinin yanı sıra dört mevsimin çeşit çeşit güzelliğini ifade ederken ülkesi için canını fedâ etmeye hazır olduğunu da dile getirmiştir. Naib, yukarıda adı geçen manzumelerinde insanların doğduğu ve yaşayıp büyüdüğü ülkeye değer vermesi, ülkesini her şeyin üstünde görmesi, ülkesiyle gurur duyması ve vatanını kendisinden daha fazla sevmesi gerektiği mesajını yeni nesillere iletmek istemiştir.

Dünya Cenneti Irak

“Güney kısmı Irak’ın dense caiz

Yakın şark cenneti vasfını haiz

Olup üç kıtanın yol kavşağında

Semasında, suyunda toprağında

Fırat, Dicle ile bir de Diyale

Ne süslerle bezenmiş dikkat eyle

İki yandan boy almış hurmalıklar

Suyundan avlanır türlü balıklar⁽¹⁾(HÜSEYN, 2006)

Şair, *Dünya Cenneti Irak* başlıklı şiirinde Irak'ın coğrafi yapısına değinmiştir. Onun öğretmenlik mesleği sayesinde ülkenin dört bölgesinin özelliklerini nazım şeklinde açık ve anlaşılır bir dille anlatabilmiştir. Irak'ın kuzeyindeki, kışın karla kaplı dağların güzelliğini anlatan, okuyucunun asla unutamayacağı şiirler yazmıştır. İlbaharın güzelliğini, ovaları ve toprakları kaplayan zümrüt gibi parlayan çiçekleri ve bölgedeki yağmurun bolluğunu bir lütuf ve bereket olarak nitelendirmiştir.

Naib, Irak'ın güney kısmının güzelliğini tasvir etmek istediğinde burayı (Doğu'nun Cenneti) olarak tanımlamıştır. Şair, Irak'ın hayat damarları sayılan Dicle, Fırat ve Diyala nehirlerini, bu nehirlerin içindeki bulunan bolluk ve nimetleri ve Şatt el-Arab'a kadar nehir kıyılarını süsleyen hurmalıklarını anlatırken şiirin en güzel mısralarını yazmıştır. Bununla birlikte, Şatt el-Arab'ı Doğu ile Batı'yı birbirine bağlayan yer olarak nitelendirerek Irak'ın kıtaların buluşma noktası olduğunu dile getirmiştir. Şairimiz vatanini yeryüzünde var olan en kutsal ve en ulu yerlerden biri olarak görmektedir. Başkenti Bağdat'ı ise, güzelliğiyle gönülleri fetheden, büyük ünü tüm dünyaya yayılan güzel şehir olarak nitelendirmiştir. Şiirin son mısralarında ülkesinin bir cennet olduğunu ve onu ne kadar övse de hakkını veremediğini vurgulamaktadır. Irak'ın haset ve nazardan korunmasını ve Allah'ın kadrını her zaman yükseltmesini dua ederek şiirini tamamlamıştır.

1- Daha önce, E'sat Naib'in "Yaprak" adlı divanı bir yüksek lisans konusu olarak incelenmiştir.(bu manzume hakkında geniş bilgi için bk.HASAN ,Ali HÜSEYN,Irak Türkmen Edebiyatında Esad Naib'in (Yaprak Divanı),Yayımlanmamış Master Tezi , Bağdat, 2006.)

Emekli olduktan sonra doğduğu ve büyüdüğü memleketinden uzaklaşmak zorunda kalan şair, ailesiyle birlikte Bağdat şehrinde yaşamaya başlamıştır. Ancak, onun doğduğu ve hatıralarının bol olduğu memleketine olan özlemi gün geçtikçe artmıştır. Yapraklar eserinde kaleme aldığı *Sığınak-Kerkük* adlı şiirde, şairin şehri Kerkük'e ve orada geçirdiği eski günlere olan özleminin ne kadar büyük olduğunun belirlemiştir. Dizelerinde hasretini, ayrılık acısını, hayatın tadını kaçıran acıyı tasvir etmiştir. Ayrıca memleketinden uzakta olmanın çevresindeki eşyaları cansız hale getirdiğini dile getirmiştir. Bu şiirin bir kaç mısrasını aşağıda sunulmuştur.

"Hasret çekerek, fecre kadar dün seni andım

Şefkat ile bir el yine okşar beni sandım

Canlandı o geçmiş bana, bin bir hevesiyle

Bağlardaki zevkiyle, gönül sevgilisiyle

Gül mevsiminin kaç kere ben bülbülü oldum

Aşk badesinin kaç kereler zevkiyle doldum" (HÜSEYN, 2006)

Esad Naib'in şiirleri tablolara benzer; rengarenk çiçekler, ağaç dallarında öten türlü türlü kuşlar, bülbüller vb. Doğa tüm güzelliğiyle bu tabloda yer almaktadır. Şair şiirlerinde doğanın güzelliğine sanatkar gibi işlemiştir. Doğadaki bütün güzellikleri görmüş gibi anlatan Naib, "kalp gözüyle" görmüş olduğu bu doğa güzelliklerle içimizi aydınlatmıştır. Naib, memleketinin havasına, suyuna, bahçesine, dağlarına, tarlasına olan sevgisi nedeniyle şiirlerinde doğa temasına yer veren büyük şairlerden biri olarak kabul edilmektedir. Hayatının bir kısmını memleketinin dışında yaşamasına rağmen yüreğini memleketinden ayıramamıştır. Su, ağaçlar, nehirler, dağlar, yaylalar, çiçekler, vb. doğayı oluşturan tüm bu unsurları şiirlerine dahil etmiştir. Yaşamın ve doğanın canlılığını ve güzelliğini ince çizgilerle *Bağçamız* manzumesinde dile getirmiştir.

“Vermekte o her mevsim çiçekler demet, demet
Nergis, sŭsen, karanfil, krizantem, goncalar
Câna yakın seslerle; dalda öten kuşların
İçinde kanarya var; sığırcık var, bülbül var
Şadırvandan¹ akan su; o kadar tatlıdır ki
Arılar da gelerek; içmek için yol arar
Taraf, taraf uçuşur, çeşit çeşit kelebek
Bâzı penbe , mor sarı, bâzı beyaz sanki kar” (Shafeay, 2021)

Bilindiği üzere yaşadığımız coğrafyada dört mevsim vardır. Naib, şiirlerinde bu dört mevsime yer vermiştir. *Mevsimler*, *Mevsimlerden Özetler* ve *Bahar Masalı* gibi çeşitli başlıklar altında bu konuya değinmiştir. Bununla birlikte, *Bahar Şarkısı*, *Sen Bir Baharsın*, *Baharın Hikayesi*, *Yaz eyleyelim*, *Mehtaplı Yaz Gecesi* gibi bahar ve yazın güzelliklerine değindiği gazel şiirleri de yazmıştır. Şairin, Zamanın eli eserinde *Mevsimler* manzumesine mukaddime olarak yazdığı dördlüğü aşağıda verilmektedir.

“Bahar durmaz kaçaktır
Yaz sıcak hem oynaktır
Güz onlara dayaktır
Kışa sakla odunu” (Naib, 1985)

Armağan adlı eserinde kaleme aldığı *Bilmeceler* bölümünün içerdiği şiirlerinde bile mevsimlerin güzelliğine yer vermiştir. Nazım şeklinde yazdığı bilmeceler aracılığıyla çocuklara mevsimleri öğretmeyi amaçlamıştır. İlgi çekici, akılda kalıcı ve düşündürücü özelliklerinden dolayı bilmecelerden yararlanmıştır. Naib, bu şiirleriyle insanlara baharın doğanın uyanışının simgesi olduğunu anlatmaya çalışmıştır. yeşillikleriyle canlılığı ve gençliği temsil eder, ağaç tomurcukları ve fidanlar yeni bir hayata başlamak için umut verir. Ondan sonra yaz gelir, meyve ve sebzeler olgunlaşır ve ülkenin bereketi artar. Şairin yaşlılık olarak tasvir ettiği, ağaçların

yapraklarının solduğu ve evrenin derin bir uykuya hazırlandığı sonbahar ayının gelmesiyle birlikte kuşlar göç eder ve ağaçların yaprakları dökülmeye başlar. Kışın gelmesiyle birlikte havalar soğumaya başlar ve her yer beyaza bürünür. Bu da ülkeye refah ve bereket getiren yağmur ve kar mevsiminin başlaması anlamına gelmektedir (Shafeay, 2021) .

Bir vatana duyulan sevgiyi ifade etmenin en önemli yollarından biri, vatanın tarihini ölümsüzleştirmek ve ülkenin olumlu imajını yansıtan gelenek, görenek ve kültürünü yaygınlaştırmaktır. Dolayısıyla Naib, vatanına olan sevgisini bu kavramla edebi eserlerinde belgelemeye çalışmıştır. Naib, manzum eserlerinde yaşadığı toplumun kültürünü, gelenek ve göreneklerini anlatan tabiat, gazel ve sosyal şiirlerinin yanı sıra, toplumun bireylerine özellikle de öğrencilerine mesaj taşıyan yol gösterici manzumeler de yazmıştır. Aynı zamanda lirik ve pastoral şiir tiplere de yer vermiştir. Naib, manzumelerinde başta Türkmen kültürü olmak üzere Irak kültürüne dair önemli konulara değinmiştir.

Armağan eserindeki manzumeler şeklinde yer alan *Nasreddin Hoca Fıkralarından Seçmeler, La Fontaine Ve Benzeri Hikayeler Ve Bektaşî fıkraları* balıklı konular, halk kültürün bir yansıması olup Irak-Türk halk edebiyatının özel bir türü olarak günümüze kadar ulaşmıştır. Bahsedilen hikâye ve fıkralarda güldüren olayların birçoğu uyumsuzluktan kaynaklanmıştır. Bu uyumsuzluk özellikle dinî konularda belirgindir. Toplumumuzun kültürünün bir parçası olduğu bilinen bu fıkralar kuşaktan kuşağa anlatılarak günümüze kadar varlığını sürdürmektedir. Zaman içerisinde bir kaç değişikliğe uğramıştır. Ancak eğitime özelliğini kaybetmemiştir. Okuyucuyu güldürürken eğitmekte ve toplumun olumsuz hallerine eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşmaktadır (Shafeay, 2021).

Naib, yazılarında toplumun geleneksel hikâyelerini içeren; görücü usulü evlilik geleneği, memleketinde Ramazan Ayı'nın mübârek atmosferi, kaplumbağa ve

tavşanın hikayesi, Nasreddin hocanın eşiği, kuraklık olduğunda yağmur duâsı yapılması...vb. konuları ele almıştır. Bu gelenekler öğrencilerinin hafızalarında saklı kalmasını sağlamak için nazım şeklinde yazmıştır.

Dârü's-Sıla

“Ramazan gecesi; sahura kadar

Şehri donatır mı; elektrikler

Sînî zarf oyunu; târihî eser

Bizlere kalmıştır; baba ecdadtan

Bayram şenlikleri; olur mu yine?

Pilav kaysı, tatlı; var mı her sene?

Çarh-ı felek, salıncak; dolmasına

Çocuklar binerek; olur mu seyran?(age, 2021)

Naib, Yapraklar adlı eserinde Türkmen folklorunun bir kısmına değinmiş ve bunu “Çarşanba Sûru ve Folklorlerden Bir Parça” başlığı altında şiirleriyle tasvir etmiştir. Şairin, Kerkük şehrinin bahar bayramı olarak tanımladığı *Çarşanba Sûru* manzumesi, Türkmen mirasını belgelediği en önemli kaynaklardan biri olarak kabul edilmektedir. Manzumenin temasını kısaca açıkladığı üç tane bireylerin yanı sıra altı bölüm halinde yazmıştır. Manzumenin her bölümüne belirli bir isim vermiştir. Birinci bölüm Giriş, ikinci bölüm Mesireler, üçüncü bölüm Yemek-İçmek, dördüncü bölüm Oyunlar, beşinci bölüm Genel Görünüş ve altıncı bölüm Sonuç olarak adlandırmıştır. Naib, Bahar Bayramı anlamına gelen bu manzumeyi, Kerkük şehrinin folklorunu ve kültürel mirasını yansıtan en önemli bayram şiirlerinden biri olarak tanımlamıştır. Yazdığı dizelere bakıldığında, şairin gelenek, görenek ve kültüre olan ilgisini görülmektedir.

Manzumenin sonunda şairin, *Çarşanba Sûru* hakkında yazdığı bireyler aşağıda yer almaktadır.

“Kerkük’ün olmada tarihi mali

Bu bahar bayramının festivali”

*

“Ne kadar tatlı bu çarşanba sûru

Kolla fırsat, yürü seyrana yürü”

*

“Kerkük’ün başta gelen folkloru

Baharın bayramı çarşanba suru”

Folklorlerden Bir Parça başlıklı manzumesinde ise Türkmen geleneklerini anlatan bazı hikâyelere değinmiş. Bu hikayelerin bir kısmı gerçek hayatta yaşanmış ve şairin kendisi tarafından tanık olunmuştur. Açık ve akıcı bir dille nazım biçiminde okuyucuya sunmuş, bazı hikâyelerin sonuna yabancı okuyucunun olayı kolayca anlayabilmesi için hikâye hakkında açıklamalar yazmıştır. Şair, ülkesine ve kültürüne olan sevgisi nedeniyle, ülkesinin folklorunun ve kültürünün herkes tarafından bilinmesini istemiştir.

Eserde eski toplumsal yaşayıştan bir masal ve görüntü olarak kaleme alınan *Ayşe Bacıdan Bir Masal* adlı masalın sonunda yer alan açıklama kısmı okuyuculara bu şekilde sunulmuştur.

“Eskiden Kerkük’te (çokluk kadınlar) Perşembe’yi Cuma’ya bağlayan gecede yatsıdan önce sokağın caddeye olan ağzında oturarak: fındık büyüklüğünde bir veya bir kaç taş niyet tutup caddeye atarlar. Yoldan ilk geçenden duyulan söze göre yorum yaparlardı.”(Naib, 1986).

Sonuç

Çağdaş Irak Türkmen edebiyatı tarihinde adı sıklıkla anılan ünlü şair ve yazar Esad Naib'in eserlerinde aşk, bahar, vatan, tabiat, ağıt gibi kalıplaşmış konular sıkça işlenmiştir. kaleme aldığı lirik, pastoral ve didaktik şiirlerinde onun iyilik sever kişiliğini, hayatın ve insanların güzel yönlerini görme çabasını, eğitimci kişiliğinden kaynaklanan öğreticilik özelliğini görmek mümkündür. Esad Naib'in şiirleri konu çeşitliliği açısından büyük önem taşımaktadır. Şairin yazılarındaki dürüstlük ve samimiyet sayesinde şiirlerinde hayatının izlerini görmek mümkündür.

Şiirlerini toplumsal hayatın nerede ise her alanına ışık tutacak nitelikte yazmıştır. Konu vatanseverlik olunca hedefi, sevdiklerine, öğrencilerine vatanın (Bir toprak, bir ırmak, evin bahçesinde küçücük bir tomurcuk, şehrin ortasında bir festival bayramı, ninnelerin anlattığı hikayeler) olduğunu anlatmak istemiştir. Felsefesi, bu vatana daha iyi bir vatandaş, daha iyi bir millet olmak için vatanın inanç, fikir, sanat, âdet ve geleneklerini öğrenerek kültürel mirasını korumaktır.

Esd Naib vatanını ve milletini çok seven bir şairdir. Memleketin her köşesini bir cennet gibi görmüştür. Vatanına ve milletine olan sevgisini ifade edecek kelimeler yoktur, ancak bu sevgiyi ülkesinin güzelliklerini, kültürünü ve folklorunu anlatan şiirlerle dile getirmiştir. Bu şiirler, başta Türkmen kültürü olmak üzere Irak'ın kültürel mirasını taşıyan çok önemli bir hazine olarak kabul edilmektedir.

Şairin huzuru ve sakinliği aradığını şiirlerinde açıkça görülebilir. Bunu da kaleme aldığı tabiat şiirlerinin sayısına bakarak, aradığı huzuru doğada bulabildiğini kolayca anlaşılabılır. Elbette gerçek huzur, vatanında ve sevdiklerin arasında bulmuş. Herkesin mutlu bir şekilde işiyle meşgul olduğu, korkunun olmadığı, güneşin doğduğu, savaşlardan uzak bir ortamda yaşamaktır, burası bir vatanıdır.

KAYNAKÇA

- Baydar, A. S. E. (n.d.). The Patriotism in Şakir Selim's Poems.
- Cihangir, M. F. (2015). ES'AT NAİB'İN "ZAMANIN ELİ" ADLI DİVANINDA İSİM ÇEKİM EKLERİ (Karşılaştırmalı İnceleme). Journal of the College of Languages (JCL), 32, Article 32.
- Devellioglu, F. (2007). Devellioglu, F. (2007). Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Dilçin, C. (1983). Dilçin, C. (Ed.). (1983). Yeni Tarama Sözlüğü: Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Dilçin, C. (1995). Dilçin, C. (1995). Örneklerle türk şiir bilgisi: Ölçüler, uyak, nazım biçimleri; söz sanatları. Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.
- Gahramanlı, N. (2020). Âşık Veysel'in Şiirlerinde Doğa Güzellikleri. BOOK OF CONGRESS, 213. https://www.researchgate.net/profile/Eren-Alkan/publication/377587337_Edebiyatta_Yeni_Bir_Alan_Olarak_Edebi_Yeni_Gazetecilik/links/65ae89257fe0d83cb54c739f/Edebiyatta-Yeni-Bir-Alan-Olarak-Edebi-Yeni-Gazetecilik.pdf#page=222
- Hakim, L. (2021). حب الوطن في السنة النبوية. http://repository.tebuieng.ac.id/index.php?p=show_detail&id=132
- HÜSEYN, A. (2006). Irak Türkmen Edebiyatında Esad Naib'in (Yaprak Divanı).
- Naib, E. (1985). Zaman'ın Eli. Bağdat: Kültür ve Sanat Bakanlığı Türkmen Kültür Müdürlüğü,. Hürriyet basımevi.
- Naib, E. (1986). Yapraklar. Bağdat: Kültür ve Sanat Bakanlığı Türkmen Kültür Müdürlüğü,. Şefik basımevi.
- Naib, E. (1998). Naib, E. (1998). Armağan. Bağdat: Kültür ve Sanat Bakanlığı Türkmen Kültür Müdürlüğü, Irak Kültür Bakanlığının basımevi.
- Shafeay, G. H. (2021). Iraklı Türkmen Şair Es' ad Nâ'ib'in Armağan ve Keşkül Adlı Eserleri (İnceleme-Metin). <https://acikerisim.selcuk.edu.tr/items/fc0c3f8e-d031-44e5-877a-716b86b0c8ab>
- Sütçü, T. (2020). Yahya Kemal'in Eserlerinde Vatan ve Vatanseverlik. Tarih Okulu Dergisi. <https://acikerisim.nku.edu.tr/xmlui/handle/20.500.11776/7537>

الوطن وحب الوطن في الاعمال الموسومة (يد الزمان، الهدية، كشكول و الاوراق) للشاعر أسعد نائب

المستخلص

في هذه الدراسة يتم التأكيد على حب الوطن لدى الشاعر العراقي التركماني أسعد نائب، وذلك من خلال دراسة قصائده الشعرية التي كتبها في دواوينه الموسومة (يد الزمان، الهدية، الأوراق وكشكول) التي تعتبر من أهم النتاجات الأدبية في العصر الحديث والتي أسهمت في إثراء الأدب التركماني العراقي بشكل كبير. الشاعر أسعد نائب الذي عاش كمربي أجيال ومعلماً للأطفال أخذ على عاتقه أن ينمي حُب الوطن لدى الأجيال القادمة فعكس ذلك الحُب بقصائده الشعرية التي وصف فيها جمال الوطن وتغنى بخيراته و ثرواته، بالإضافة إلى تعريفهم بالثقافة والعادات والتقاليد التركمانية من خلال رواية القصص التاريخية والفلكلور الشعبي وذلك على شكل نظم شعرية. خاطب الجيل الجديد في أشعاره للعيش في وطنهم كأمة متحابه بعيداً عن كل توجهات سياسية أو نزعات عرقية. نائب هو الشاعر الذي حمل في قلبه حُب الوطن والأمة طوال حياته. حُب الشاعر لوطنه وأمتة صادق وعميق للغاية. ولهذا اعتبر الشاعر أنّ من واجبه أن يتحدث عن جمال وطنه ومدينته كركوك بالذات في كل مناسبة. ومن أجل التعرف على حُب الشاعر للوطن، تم الرجوع إلى العديد من المصادر بما في ذلك أشعاره التي كتبها في دواوينه التي نشرت والتي لم تنشر بعد مثل الديوان كشكول.

الكلمات المفتاحية: الهدية، أسعد نائب، الأدب، الأدب التركماني العراقي، كشكول، الشعر، حب الوطن، الأوراق، يد الزمان.